

Remiss avseende reviderade stadgar och införande av aktivas kommitté

Remissyttrande från: C4 Fäktklubb

Vid pennan: Peter Gustafsson

Innehåll

Inledning

Efter SvFF årsmöte 2023-03-12 sändes en remiss angående stadgeförändringar ut till de Svenska fäktklubbarna. Vid årsmötet för C4FK 2023-03-16 beslöts det att undertecknad skulle författa ett remissyttrande för klubbens räkning. Denna skrift är resultatet av detta beslut.

Sammanfattning

Det förslag till stadgeändringar som sänts ut avser en hel del förändringar inom flera olika delar av stadgarna. C4FK tillstyrker på det stora hela de föreslagna förändringarna, med det förbehållet att förbundsstyrelsen uppmanas att uppdelat det omfattande förslagspaketet till ett flertal mindre delar, var och en rörande ärenden som avser en frågeställning. På så sätt kan förbundet vid det extra årsmöte som planeras till 2023-05-07 snabbt komma till avslut i flera ärenden av mera teknisk art, medan mera komplexa ärenden, och ärenden som kan förutses väcka mer debatt, får den genomlysning som de förtjänar.

I remissyttrandets huvuddel kommer enskildheterna i stadgeändringsförslagen att kommenteras huvudsakligen i den ordning som de presenteras i remissen. För de flesta av dessa förslag så kommer kommentarerna och motivationerna att presenteras direkt i samband med de ursprungliga förslag som finns i remissen och i förekommande fall förslag till omformuleringar som undertecknad ställer.

Denna disposition kommer dock inte att användas vad gäller förslagen rörande valprocedurer. Detta är ett så pass komplext och omfattande ämne så att all den text som avser detta lyfts ut till ett särskilt avsnitt.

Detaljerat remissyttrande

Remissyttrande angående inledande förslag

I remissen finns, på sida 2 av 31, ett övergripande förslag bestående av tre att-satser. Undertecknads kommentarer lyder som följer, efter citerade förslag:

- att anta nedanstående förslag till reviderade stadgar samt stadgar för Aktivass Kommitté (AK)
- att år 2023 väljs till AK en ledamot för damvärja, herrflorett och damsabel med en mandatperiod på två år samt en ledamot för herrvärja, damflorett samt herrsabel med en mandatperiod på ett år.
- att år 2024 utser AK en man till SvFF:s styrelse med en mandattid av ett år och en kvinna med en mandattid av två år.

För den första att-satsen tillstyrker i huvudsak undertecknad förslaget, dock med de förtydliganden och motförslag som anges på relevant ställe nedan vad gäller de reviderade stadgarna. Förslaget att tillsätta en Aktivass kommitté tillstyrks i sin helhet.

För den andra att-satsen tillstyrker undertecknad förslaget, under förutsättning att det tillfogas en mening efter att-satsen med lydelsen. *”Efter det att de mandat som dessa ledamöter har gått ut, skall samtliga platser väljas om med en mandatperiod på två år.”*
Motivering: Med en sådan skrivelse uppnår man ett tillstånd där det hela tiden finns ett visst institutionellt minne i AK. Förutom att det är på det hela taget bra, så matchar detta det regelverk som gäller för förbundsstyrelsen.

För den tredje att-satsen tillstyrker undertecknad i huvudsak förslaget, dock under förutsättning att det kompletteras med en förtydligande mening: *”Därefter skall de från AK utsedda ledamöterna till förbundsstyrelsen sitta på en mandatperiod i förbundsstyrelsen på två år, så att AK utser en sådan ledamot i styrelsen varje år, och det är en manlig ledamot varje udda kalenderår samt en kvinnlig varje jämt kalenderår.”*

Remissyttrande angående enskilda förslag till stadgeändringar

Stadgeändringsförslag av redaktionell art

Det finns ett flertal enskilda förslag som är av en sådan natur så att de kan ses som editeringar av enskilda förbiseenden, borttaganden av enskilda onödiga ord, och stadfästandet av organisatoriska verkligheter. Undertecknad bedömer inte att någon av dessa enskilda förslag är på något sätt kontroversiella inom Svensk fäktning, ej heller att de skulle kunna leda till nackdelar om de genomfördes. Undertecknad tillstyrker därför dessa förslag utan ändringar, och föreslår att de alla på en gång röstas igenom för att förenkla förfarandet vid det extrainsatta årsmötet.

Dessa enskilda förslag är:

- §1.1: Ordet **”utåt”** stryks, texten lämnas i övrigt oförändrad
- §1.2: Texten **”samt de Aktivass kommitté”** läggs till
- §1.4: De **aktivass kommitté** läggs till som beslutande organ (*Det är inte en enbart redaktionell stadgeändring att lägga till AK här, men under förutsättning att AK skapas som det beskrivs i andra delar av remissen så bör naturligtvis AK vara med i denna paragraf.*)
- §1.5: Mening som omnämner **”Ombud Fäktning”** tas bort
- §1.6: Hänvisning till annan paragraf korrigeras
- §1.8: Helt ny paragraf som innebär att SvFF förbinder sig att följa en specifik lag om registerkontroll
- §1.9-11: Paragrafer omnumreras på grund av att en ny sådan har skjutits in

8. §1.9: Instämmer till fullo med remissens kommentar
9. §1.10: Byte av datum med anledning av ändring av räkenskapsår.
Kommentar: Om skrivningen vore sådan att senaste dagen för inlämning relaterades till det datum då verksamhetsåret avslutas – och inte relateras till ett givet datum i kalenderåret, som nu är fallet – så skulle fel av denna typ inte uppstå när datum och/eller räkenskapsår ändras på annan plats i stadgarna. Det bör övervägas att införa stadgeförändringar av den typen för alla i stadgarna angivna tidpunkter.
10. §2.2: Instämmer till fullo med remissens kommentar om förbättrad syftning
11. §2.4: Mening som omnämner ”**Ombud Fäktning**” tas bort – precis som kommentaren i remissen säger, så är den irrelevant
12. §2.5-6: Paragrafer omnumreras
13. §2.6: Korrekt påpekande rörande innehållet i TB
14. §3.1: Texten ”**samt Aktivas kommitté**” läggs till
15. §3.2: Det är bra att de olika delarna av stadgarna jämkas samman, så att en stadgetext inte refererar till en tänkt rättighet som avslås i en annan stadgetext. *(Det är en separat fråga om huruvida det är bra om enskild föreningsmedlem har motionsrätt.)*
16. §3.3: Texterna om rösträtt i denna paragraf samt i §3.1 skall hänga samman.
17. §3.4: Det är bra att tidpunkten för förbundsmötet specificeras. Det har även ett egenvärde att vi följer praxis hos idrottsförbund generellt vad gäller typ av ekonomisk redovisning.
18. §3.5: Ärenden 22-24: lydelse ändras när suppleanter tas bort. Ärenden 25-26: omnumreras när ett ärende tagits bort ur dagordningen
19. §3.6: Finns ingen uppenbar anledning att olika motionärer skall ha olika motionstidsfrister
20. §3.7: Positivt att sammankallande och frist specificeras
21. §4.1: Bra att praxis gällande könsfördelning stadfästs. Finns ingen uppenbar fördel med att ha suppleanter.
22. §4.3: Bra att tidsfrist specificeras
23. §4.4: Bra att valberedningens uppgifter explicit specificeras
24. §4.5: Lydelse ändras när suppleanter tas bort.
25. §5.1: Mening tas bort, RF-regler tar överhanden.
26. §6.2: ”Inklusive ordföranden” – Bra att denna lapsus den tidigare stadgetexten kommer att bli korrigerad.
27. §6.2: ”andra organ” – Bra att man i texten inte låser sig till just utskott. Man ver inte i förväg när distinktionen blir relevant, och en för specifik text leder till onödiga begränsningar i handlingsfriheten för framtida förbundsstyrelser
28. §6.2: ”styrelsens ansvar” – bra att detta klagörs
29. §6.3: Åliggande 11 – rätt organ att göra detta
30. §6.3: Åliggande 20 – om detta inte görs inom fäktningen, så skulle RF gripa in. Bättre att det görs internt
31. §7.1: Personer som inte är medlemmar i en fäkttförening – bra att detta förbiseende kommer att åtgärdas.
32. §7.2: Disciplinnämndens sammansättning – har på annan plats i stadgetexten klagjorts att vi ersätter suppleanter med ledamöter, bra att detta är konsekvent i hela stadgetexten
33. 7.2: Disciplinnämndens adjungerade ledamöter – instämmer med listan på deras rättigheter

34. §7.5: Disciplinnämndens sammansättning – har på annan plats i stadgetexten klargjorts att vi ersätter suppleanter med ledamöter, bra att detta är konsekvent i hela stadgetexten
35. §8.1: Meningar som omnämner ”**Ombud Fäktning**” tas bort
36. §8.4: Bra att förbundet får mer tid på sig centralt att reagera på skrivelser från SDF
37. §8.4: Hel paragraf som omnämner ”**Ombud Fäktning**” tas bort
38. §9.1: Förening som ansöker om medlemskap i förbundet – saker som inte längre är aktuella tas bort ur stadgetexten
39. §9.1: Andra paragrafen skulle med fördel kunna formuleras som en punktlista
40. §9.3: Relevant text från RF’s stadgar inkorporeras i andra paragrafen
41. §9.5: Uppgift 2 – Mening som omnämner ”**Ombud Fäktning**” tas bort, ej längre tillämplig

Normalstadgar för SDF

42. §8: Explicita lagkrav gällande registerkontroll inordnas i stadgarna
43. §8: **Sida 26, Sammansättning och beslutsmässighet** – här finns det två paragrafer numrerade som #8. Detta bör åtgärdas.
44. §10: Tidpunkter och terminologi – inget kontroversiellt. Bra att respondenter får mer tid på sig att läsa in sig på styrelseförslag och motioner.
45. §11: Graderad rösträtt för klubbar – stryks här, då det stryks på annan plats i stadgarna.
46. §12: Ärende 13,14 - Lydelse ändras när suppleanter tas bort.
47. §12: Ärende 19 – samordnas med motsvarande text i annan plats på stadgarna
48. §17: Åligganden 16 till 18 – bra att detta sätts på pränt
49. §19: Arbetsår – meningen bör avslutas med punkt.
50. §20: Antalet revisorer – instämmer med förslaget och dess motivering
51. §22: Valberedningens åligganden – bra att det blir mer framförhållning
52. §23: Förslagsrätt – bra att det blir mer framförhållning

Det är alltså remissförfattarens åsikt att dessa 52 förslag till stadgeändringar kan röstas igenom som ett enda ärende, med de kommentarer som angetts ovan.

Stadgeändringsförslag av mer genomgripande art

Förutom de enskilda redaktionella stadgeändringsförslagen kommenterade ovan, innehåller stadgeändringsförslaget i sin helhet ett antal detaljer som var och en förtjänar en enskild genomlysning.

Detta beror på att dessa förslag är åtminstone något av nedanstående:

1. Formulerade på ett sådant sätt så att denna remissförfattare önskar få klargörande i detaljerna från stadgeändringsförslagsställarna centralt inom SvFF
2. Sådana att denna remissförfattare inte tillstyrker deras lydelse eller andemening, och istället ställer motförslag
3. Sådana att remissförfattaren förutser att de kan väcka en livlig debatt, och att de därför skall – både vad gäller debatten som omröstningen – brytas ur det övergripande stadgeändringsförslaget, och beslutas om på sina egna premisser
4. Sådana att remissförfattaren har fått det bestämda intrycket att många – en signifikant majoritet – av de representanter som bevistade det ordinarie årsmötet 2023 inte har studerat det ämnesområde som det enskilda stadgeändringsförslaget avser, och därför bör beredas tillfälle att läsa en kort sammanfattning av

ämnesrådets mer basala delar, detta för att kunna delta i debatten med mer detaljkunskap inom området

Stadgar för Svenska Fäktsförbundet

I detta avsnitt kommenteras de enskilda stadgeändringsförslag som redovisas på sidorna 2 – 23 i utskicket, med undantag av de förslag som avser valprocedurer. Dessa kommenteras på egen plats i denna remiss.

Valbarhet, andra paragrafen

§2.2: Valbarhet, andra paragrafen – här är det inte explicit utsagt om förslaget avser att 12-årsgränsen skall gälla för en viss post av de som listas, eller om förslaget istället betyder att en person som har haft åtminstone någon av dessa poster under 12 på varandra följande år inte längre är valbar. Enligt den första tolkningen skulle, till exempel, en person kunna vara först styrelseledamot under åtta år, för att sedan vara ordförande under fyra år – och vara valbar för en ny period för vilken som helst av de angivna posterna. Enligt den andra tolkningen skulle istället denna person ha suttit 12 år stadigvarande på någon av de angivna posterna, och därför inte vara valbar.

Vilken av dessa tolkningar är det som förslagsställarna åsyftar? Detta vill denna remissförfattare ha ett entydigt svar på. Här är remissförfattarens förslag att lydelsen i denna paragraf preciseras, så att det inte skall kunna gå att tolka texten på ett sätt som förslagsställarna inte har avsett.

Föreningarnas röstetal

§3.1: Ombud, andra paragrafen struken – Detta stadgeändringsförslag innebär att alla föreningar has en röst vardera, oavsett antalet medlemmar i föreningen.

Denna remissförfattare tillstyrker detta förslag. För det första undviker man stegeffekter (*varför skall 199 medlemmar ge klart mindre inflytande än 200?*), och för det andra tar man bort incitament att skapa medlemskategorier inom klubbarna avsedda att öka klubbarnas medlemsantal enbart för röstetalsändamål.

Ombud representerande Aktivas kommitté

§3.1: Ombud, andra paragrafen efter strykning – Detta stadgeändringsförslag är inte tillräckligt preciserat enligt denna remissförfattare. Det står att AK inom sig utser ombud till förbundsmötet, men det är inte i detalj preciserat hur proceduren för detta utnämningförfarande skall gå till. Man skulle, till exempel, kunna tänka sig att AK-representanterna anordnar ett internt val, och ett annat hypotetiskt tillvägagångssätt vore att de tillämpade något slags roterande system (*De två mest seniora AK-representanterna är självskrivna?*)

Denna remissförfattare föreslår att förslaget preciseras. Detta bör göras genom att meningen ” *Aktivas Kommitté utser inom sig två ombud.* ” i sin helhet stryks. I dess ställe infogas istället följande lydelse: **Aktivas Kommitté utser två ombud till förbundsmötet. Detta sker genom att kommitténs ledamöter inom sig anordnar ett val, där endast ledamöterna är valbara och har rösträtt. Valet skall förrättas enligt samma procedurer som för alla andra personval inom förbundet.**

Antalet röster per enskilt ombud

§3.1: Ombud, sista paragrafen – Detta stadgeändringsförslag begränsar antalet röster som varje ombud förfogar över till endast en.

Denna remissförfattare tillstyrker förslaget. Med denna ändring så motiverar man samtliga klubbar att närvara vid förbundsmötet, vilket är positivt för den inre sammanhållningen och föreningsdemokratin.

Yttranderätt för externa personer

§3.2: Yttranderätt för annan närvarande, näst sista paragrafen – Detta stadgeändringsförslag ger yttranderätt till annan extern närvarande om förbundsmötet enhälligt samtycker därtill.

Denna remissförfattare föreslår att förslaget omarbetas. För det första så bör det inte vara nödvändigt att alla mötets ordinarie närvarande (*klubbrepresentanter, styrelsemedlemmar, övriga med officiell position inom SvFF*) explicit lämnar sitt samtycke – det borde räcka med att ingen explicit motsätter sig. För det andra så är beslutsprocesser som kräver total enighet, eller total avsaknad av motstridig mening, sårbara för enskilda som vill sätta sig på tvären, med den baktanken att de senare skall *"ta sitt förnuft tillfånga"* och tillstyrka den allmänna meningen – men först efter att ha utverkat eftergifter. Det borde vara tillräckligt med att en kvalificerad majoritet vill ge yttranderätt till denna externa person.

Hur i detalj ett något bättre förslag bör formuleras kan diskuteras, men denna remissförfattare föreslår följande: **Yttranderätt tillkommer RF: s representanter liksom arbetstagare hos Förbundet samt dessutom annan närvarande som därför har bjudits in av förbundordföranden eller har fått samtycke därtill av minst fyra femtedelar av förbundsmötets röstberättigade.**

Rösträtt

§3.3: Rösträtt – Detta stadgeändringsförslag specificerar att klubbarna får en röst vardera. Detta förslag hänger ihop med lydelsen i §3.1, så att hela stadgertexten harmonierar.

Denna remissförfattare tillstyrker förslaget. Remissförfattaren instämmer till fullo med de kommenterande motiveringar som bifogats förslagstexten.

Revisorernas åligganden

§5.1: Lekmannarevisorers förslag – Detta stadgeändringsförslag ger lekmannarevisorn i uppgift att till Årsmötet lämna förslag till sammansättning av valberedningen.

Denna remissförfattare tillstyrker förslaget. Detta är en uppgift vars utförare inte varit explicit specificerad fram till nu, och som därför inte alltid har blivit gjord innan årsmötet. Det är rent allmänt inte optimalt om ett beslut som skall tas på årsmötet inte har beretts innan årsmötet, och med denna skrivning så har denna lapsus korrigerats.

Det skulle kunna invändas att valberedningen lämnar förslag till lekmannarevisorsposten och tvärtom, vilket i olyckliga fall skulle kunna tänkas ge upphov till suboptimala jävsförhållanden. Om det – *mot remissförfattarens förmodan* – skulle vara så att det är det Extra årsmötets mening att detta bör motverkas, så skulle en sådan jävsproblematik kunna minskas genom att en tredje instans involveras. Man skulle i så fall skapa en ring av förslagsställandeuppgifter, där valberedningen föreslår vem som skall bli lekmannarevisor, lekmannarevisorn väljer ut en annan befattningshavare som skall föreslå vilka som skall bli medlemmar i valberedningen, och denne befattningshavare kommer med detta förslag. Remissförfattaren ser dock detta inte som ett överhängande problem.

Förbundsstyrelsens sammansättning

§6.1: Sammansättning – Detta stadgeändringsförslag specificerar den minsta tillåtna andelen – 40% – av förbundsstyrelsens ledamöter som är kvinnor.

Denna remissförfattare föreslår att förslaget ges en precisering. För det första bör det anges att dessa minimiandelar skall gälla då styrelsen nyss har valts, inte att andelarna skall gälla under hela valperioden. Om kravet vore att andelarna gällde under hela valperioden så skulle det kunna hända att ett förtida avhopp gör styrelsens sammansättning oförenlig med stadgarna, och man skulle nödgas sammankalla ett extra årsmöte endast med den uppgiften att genomföra ett fyllnadsval, vilket inte är ett optimalt utnyttjande av förbundets begränsade resurser.

Ett exempel: Låt oss anta att styrelsen består av 10 personer, varav ett kön är representerat med 4 personer och det andra med 6 personer. Pondera sedan att en person tillhörande det mindre representerade könet avgår i förtid, och vi har nu en styrelse på 9 personer, där det mindre representerade könet har $3/9 = 33\%$ av platserna, alltså under 40%-gränsen.

För det andra är syftningen i stadgetexten sådan så att den kan läsas på ett sätt som med all sannolikhet inte var textförfattarens avsikt. Det står: *”Förbundsstyrelsen, som är Förbundets högsta beslutande organ när förbundsmöte inte är samlat, består av ordföranden samt åtta mellan åtta och tio övriga ledamöter, varav minst 40 procent som identifierar sig som kvinnor, och 40 procent som identifierar sig som män.”*

Det är inte explicit uttalat i den citerade meningen på vad ordet **varav** syftar. Remissförfattaren utgår ifrån att stadgetextens författare har avsett att ordet **varav** syftar på **Förbundsstyrelsen** som helhet. Man skulle dock kunna tänka sig en läsning där ordet **varav** syftar på **mellan åtta och tio övriga ledamöter**. Det finns ett egenvärde i att normerande texter, häribland SvFF's stadgar, är så tydliga så att det inte ges utrymme för tendentiösa tolkningar.

För det tredje har en explicit minimiandel satts för kvinnlig representation, men ingen sådan har satts för den manliga dito. Det är remissförfattarens antagande att detta är ett rent förbiseende.

Med dessa två önskemål om precisering föreslår remissförfattaren att en aningen annorlunda lydelse antas. Remissförfattarens förslag är: **”Förbundsstyrelsen är Förbundets högsta beslutande organ när förbundsmöte inte är samlat. Den består av ordföranden samt åtta mellan åtta och tio övriga ledamöter. Förbundsstyrelsens sammansättning direkt efter förbundsmötets val skall vara sådan så att minst 40 procent av styrelsens samtliga medlemmar identifierar sig som kvinnor, och minst 40 procent identifierar sig som män. Resterande del av styrelsen kan bestå av kvinnor, män eller icke-binära personer.”**

Regelsystem

§7.3: Bötfällande, andra paragrafen – Detta stadgeändringsförslag ger disciplinnämnden rätt att bötfälla enskild person upp till 100000 kronor.

Remissförfattaren ställer sig allmänt skeptisk till detta förslag. Den första invändningen är en så hög summa skulle motivera den bötfällda till att lämna fäktningen helt och hållet, snarare än att betala en för de allra flesta privatpersoner mycket ansenlig summa. I så fall får bötfällandet ingen positiv ekonomisk effekt för förbundet, och den enda reella effekten är att en person lämnar fäktningen. Om det senare är målet så kan detta istället uppnås via uteslutning.

Den andra invändningen är att det förefaller remissförfattaren osannolikt att Svensk lag skulle tillåta en organisation utanför det Svenska rättsväsendet att utdöma – och indriva – böter. Lagstiftare brukar i allmänhet vilja ha monopol på flera olika typer av tvingande åtgärder, och de kan ta till rätt så bestämda åtgärder för att statuera exempel om de märker att någon annan organisation ser ut att inkräkta på dessa monopol.

Disciplinnämnden skall naturligtvis ha bestraffande vertyg till sitt förfogande, men det synes remissförfattaren mer lämpligt att dessa är av inom-idrottslig natur – avstängningar av olika längd, och i yttersta fall uteslutningar.

Det är här upplysande att studera FIE´s eget regelverk. I de [tekniska reglerna](#) omnämns böter endast en gång, i stycket t.144. Där listas en hel uppsättning inom-idrottsliga straffsanktioner, varav alla – utom just böter – kommenteras vidare i styckena t.145 – t.156. *(Det förefaller remissförfattaren inte omöjligt att ordet "fine" i t.144 är en rest av ett tidigare utkast till regeltext, som helt enkelt inte blivit bortediterat trots att böter som straff inte specificeras i de därefter följande styckena, och detta därför att regelskrivarna efter utkastets skrivande valt att inte ha böter som en möjlig straffsanktion.)* Böter används som begrepp i de [organisatoriska reglerna](#) (se diagram i stycke o.31), men i alla de där listade fallen är det mycket specifika felaktigheter som sanktioneras, och alla dessa verkar vara av den arten att den felande parten skall betala pengar för att få fäkta, trots att ett fel har begåtts. Den största angivna bötessumman är dessutom 1000 Euro, en storleksordning mindre än den summa som anges i stadgeförslagstexten.

Det synes remissförfattaren lämpligare att de straffsanktioner som skall stå till disciplinnämndens förfogande skall vara desamma som explicit beskrivna och kommenterade i FIE´s eget regelverk.

Avstängning av förenings medlemmar från tävling

§9.3: Avstängning, första paragrafen – Detta stadgeändringsförslag ger förbundsstyrelsen rätt att avstänga en förenings medlemmar från tävlingsverksamhet om föreningen begått allvarliga fel, trots uppmaning om rättelse.

Denna remissförfattare tillstyrker förslaget. Detta är en straffsanktion som är kännbar, men som inte är fullt så allvarlig som att utesluta föreningen ur förbundet. Precis som kommentaren till stadgeändringsförslaget noterar så är det fördelaktigt att det finns en graderad straffskala, så att det för varje regelbrott finns ett proportionerligt straff. Om ett sådant straff inte skulle finnas, så finns risken att inget straff utdöms trots att ett fel har begåtts, därför att det enda tillgängliga straffet bedöms vara alldeles för strängt i förhållande till felet, och att man därför skulle bryta mot den bland förbundets medlemmar allmänna rättsuppfattningen genom att utdöma ett för hårt straff – men istället låter ett fel gå ostraffat.

Stadgar för de aktivas kommitté

Denna stadgetext skiljer sig från de övriga i det att den avser ett helt nytt regelverk, och inte som för alla andra fall endast är en modifikation av ett sedan tidigare befintligt regelverk. Det är därför mycket mer förslagstext som kan kommenteras, och remissförfattaren väljer därför att mer frikostigt än ovan använda citat för att läsaren skall kunna orientera sig i de kommentarer som remissförfattaren kommer med.

Remissförfattaren är på det stora hela positiv till förslaget. Om det genomförs, så kommer förslaget att innebära att det finns ytterligare en kanal varigenom information och åsikter kan röra sig mellan förbundsstyrelsen och aktiva fäktare, något som måste ha fördelar och knappast kan ha nackdelar. Remissförfattaren har dock på vissa punkter förslag till smärre

förändringar, och på åter andra efterfrågats preciseringar. De delar av stadgetexten som remissförfattaren helt och fullt instämmer med lämnas okommenterade.

§ 1 Uppdrag och behörighet

AK-ledamöterna i Förbundsstyrelsen

Femte paragrafen citeras: *"AK har rätt att delta med två ombud vid Svenska Fäktförbundets årsmöte, en man och en kvinna. AK:s ombud har rösträtt och samma rättigheter som övriga ombud. Ombuden utses av AK och anmäls till årsmötet."*

Sjätte paragrafen citeras: *"AK utser ledamöter med en mandattid av fyra år i Svenska Fäktförbundets styrelse. AK:s styrelseledamöter har samma ansvar och rättigheter som övriga ledamöter i styrelsen. Vid mandattidens utgång ska alltid en man ersättas med en man och en kvinna med en kvinna på respektive vapen."*

Remissförfattaren finner det anmärkningsvärt att stadgetexten explicit specificerar antalet ombud som AK får representeras av vid årsmötet, men inte att detta gäller för antalet ledamöter i Förbundsstyrelsen som den skall kunna utse. Här, och i kommentarerna nedan, utgår remissförfattaren ifrån att stadgetextens författare har haft ett specifikt antal AK-utsedda ledamöter i tankarna, men att denna siffra inte kommit med i texten.

Remissförfattaren anmodar stadgetextens författare att modifiera skrivningen i sjätte paragrafen så att denna siffra kommer med.

Låt oss återvända till sista meningen i citatet från sjätte paragrafen ovan. Där står: *"Vid mandattidens utgång ska alltid en man ersättas med en man och en kvinna med en kvinna på respektive vapen."*

Remissförfattaren finner det inte alldeles lätt att tolka vad stadgetextens författare vill med denna lydelse. Den enklaste tolkningen vore att AK utser 6 ledamöter i Förbundsstyrelsen, en för varje kombination av kön och vapen. Dessa ledamöter skulle då sitta på exakt en period, då det explicit står att de skall ersättas. Dock finner remissförfattaren det ytterligt osannolikt att stadgetextens författare har avsett denna tolkning, givet den kontext som övriga stadgetexter utgör.

Givet Förbundsstyrelsens storlek (se § 6.1 Sammansättning, förbundsstadgarna) verkar det osannolikt att så många av dess ledamöter skulle utses via AK. Remissförfattaren antar därför att färre än sex ledamöter skall utses av AK. Detta styrks av lydelsen i den tredje att-satsen som föregår stadgetexten i det utskickade förslaget. Om AK skall utse exakt två ledamöter i Förbundsstyrelsen så kan inte alla tre vapen vara representerade, men då vapen omnämns i den citerade meningen så utgår remissförfattaren att det varit stadgetextförfattarens avsikt att inget vapen skall vara orepresenterat en längre tid.

Givet de tolkningar och antaganden som redovisas ovan så föreslår remissförfattaren att en annan text än sista meningen i den citerade sjätte paragrafen bättre motsvarar andemeningen, och att denna text skulle kunna vara: ***"De av AK utsedda förbundsstyrelseledamöterna är två till antalet, en man och en kvinna. Dessa ledamöter skall representera två olika vapen. Inget vapen får vara orepresenterat i två på varandra följande valperioder."***

Ponera nu att det under en period är så att AK representeras av en herrväjrepresentant och en damflorettrepresentant. Denna representation uppfyller lydelsen i den text som finns i föregående paragraf, och dessutom andemeningen i AK-stadgeförslaget, så vitt remissförfattaren förstår den. Man kan nu beskriva AK-representationen på ett mer kompakt

sätt: (HV,DF). Vad blir då AK-representationen nästa valperiod? Det finns 9 olika tänkbara kombinationer som uppfyller kravet på jämn könsbalans: (HV,DV); (HV,DF); (HV,DS); (HF,DF); (HF,DV); (HF,DS); (HS,DF); (HS,DV); och slutligen (HS,DS).

Om vi utgår ifrån att representation där bägge AK-ledamöter kommer från samma vapen är oönskade, så återstår följande 6 kombinationer: (HV,DF); (HV,DS); (HF,DV); (HF,DS); (HS,DF); och slutligen (HS,DV).

Om vi sedan utgår ifrån att representationen skall ändras från period till period, så skall inte (HV,DF) upprepas, och vi har 5 återstående kombinationer att tillgå för nästa valperiod: (HV,DS); (HF,DV); (HF,DS); (HS,DF); och slutligen (HS,DV).

Om vi sedan antar att det är meningen att inget vapen skall gå orepresenterat två valperioder i följd, så återstår endast 4 kombinationer som innefattar sabel efter en period med (HV,DF). Dessa är: (HV,DS); (HF,DS); (HS,DF); och slutligen (HS,DV).

Om vi sedan antar att en vapen/kön-kombination inte skall upprepas i två på varandra följande valperioder, så bortfaller de kombinationer som innefattar HV eller DF. Vi får två återstående möjliga kombinationer: (HF,DS); (HS,DV).

AK-representationen i Förbundsstyrelsen under två på varandra följande perioder kan alltså under de antaganden som redovisats ovan beskrivas på två olika sätt:

(HV,DF)→(HF,DS)

(HV,DF)→(HS,DV)

Man kan naturligtvis upprepa samma analys för övergången mellan den andra och den tredje valperioden. Remissförfattaren skall här inte tråka ut läsaren med detaljerna i denna denna analys, utan utgår ifrån att läsaren kan fylla i detaljerna själv. Man får då dessa representationer under tre på varandra följande perioder:

(HV,DF)→(HF,DS)→(HS,DV)

(HV,DF)→(HS,DV)→(HF,DS)

Den observante läsaren har säkert noterat att samma analys kan utföras ännu en gång, och med de representationer som finns i de andra och tredje valperioderna så är endast en AK-representation möjlig för den fjärde perioden. Man får då:

(HV,DF)→(HF,DS)→(HS,DV)→(HV,DF)

(HV,DF)→(HS,DV)→(HF,DS)→(HV,DF)

Vi är i bägge fallen åter till utgångspunkten.

Man skulle naturligtvis kunna ha börjat antagandet med en annan representation än (HV,DF) under den första perioden, men resultatet blir det samma: två slingor som upprepar sig efter tre perioder.

Med de krav som redovisats ovan – könsbalanserad representation, varje vapen skall representeras lika mycket, och ingen kön/vapenkombination skall representeras två perioder i rad – så finns det exakt två distinkta slingor av regelmässiga AK-representationer. Oavsett vilken kombination som väljs första perioden, så finns det exakt två regelmässiga representationer för nästföljande period. När väl en av dessa har valts för den andra perioden, så finns det endast en regelmässig representation som är tillgänglig för den tredje, och för den

fjärde så återgår man med nödvändighet till ursprungskombinationen. **Alltså: när väl valet för den andra perioden har genomförts, så har man därefter kommit in i en situation där AK-ledamöterna inte har en reell valmöjlighet att påverka sammansättningen av sin representation i Förbundsstyrelsen.**

Man ser här en målkonflikt som stadgetextens författare inte explicit har adresserat. Å ena sidan är det önskemål att AK-ledamöterna skall kunna påverka sin representation i Förbundsstyrelsen, å andra sidan är det ett önskemål att denna representation skall vara så utformad så att basala rättvisekrav uppfylls och att ingen röst förblir ohörd under en längre tid.

Detta är en målkonflikt som helt enkelt är olösbar med de begränsningar och rättvisekrav som angivits ovan. Det finns två sätt att hantera detta: antingen accepterar man att AK-ledamöterna efter sitt andra val har valt en slinga för hela sin framtid, eller så lättar man på rättvisekraven. Man får göra ettdera – det finns ingen tredje väg.

Det är här remissförfattarens åsikt att man håller höga krav på rättvisa och representation, och accepterar att man får en låst slinga.

Med denna åsikt i åtanke så bör sjätte paragrafen formuleras om till följande lydelse: **AK utser två ledamöter med en mandattid av fyra år i Svenska Fäktförbundets styrelse. AK:s styrelseledamöter har samma ansvar och rättigheter som övriga ledamöter i styrelsen. De av AK utsedda förbundsstyrelseledamöterna är en man och en kvinna. Dessa ledamöter skall representera två olika vapen. Inget vapen får vara orepresenterat i två på varandra följande valperioder. Ingen kön/vapenkombination får vara representerad i två på varandra följande valperioder.**

Exakta antalet AK-ledamöter i förbundsstyrelsen, och valberedningens handlingsfrihet
Från förbundsstadgarna, § 4.3 Förslagsrätt, sista paragrafen, citeras: "Valberedningen bör sträva efter jämn könstillhörighet samt geografisk spridning bland styrelsens ledamöter och suppleanter."

Detta citat är den enda lydelsen i hela kapitel 4 (*avseende valberedningen*) som behandlar vem som valberedningen lämpligen bör föreslå. Kapitel 4 innehåller inga tvingande regler om hur valberedningen skall utföra sitt urvalsarbete bland de förslag som kommit dess ledamöter tillhanda, ej heller något om att vissa grupper (*förutom de baserade på kön eller geografisk tillhörighet*) skall vara representerade.

Stadgetexten tyder på att stadgeförfattarna har haft intentionen att valberedningen skall ha stor frihet att själv utforma sitt inre arbete, en intention som remissförfattaren till fullo delar. Citatet "Valberedningens förhandlingar är förtroliga." ur § 4.5 Sammanträden, sista paragrafen stödjer denna tolkning av intentionen. Men i kombination med första citatet uppkommer då en frågeställning:

Skall AK vara representerad med 2, och endast 2, ledamöter i Förbundsstyrelsen? Eller skall AK vara representerad med minst 2 ledamöter i Förbundsstyrelsen – med möjlighet till ytterligare representation?

Remissförfattaren får här intrycket att författarna av stadgetexten som instiftar AK avser att det första alternativet skall gälla.

Om detta intryck är korrekt så innebär det i sin tur en viss begränsning av valberedningens förslagsmöjligheter. Om exakt två ledamöter i Förbundsstyrelsen skall vara ledamöter av AK, och bägge dessa utses internt inom AK, så kan inte valberedningen föreslå AK-ledamöter som inte har utsetts av AK utöver de som AK utsett.

Remissförfattaren finner detta alternativ lämpligt. Men, om författarna till stadgetexten avser denna tolkning så bör två ändringar i stadgarna skrivas in.

För det första skall sjätte paragrafen i stadgarna för AK, § 1 Uppdrag och behörighet, omformuleras till den lydelse som föreslagits ovan, sista paragrafen i avsnitt Exakta antalet AK-ledamöter i förbundsstyrelsen, och valberedningens handlingsfrihet.

För det andra skall det i Förbundets stadgar kapitel 4 skrivas in att AK-ledamöter inte kan föreslås som förbundsstyrelseledamöter av valberedningen, ej heller kan andra förslagsberättigade nominera dem.

Om, å andra sidan, stadgetextens författare avser att den andra tolkningen i paragrafen med frågeställningsalternativ ovan skall gälla så skall detta explicit anges.

Meddelande från AK till valberedningen

Åttonde paragrafen i AK-stadgarna, § 1 Uppdrag och behörighet, citeras här i sin helhet: ”*De år val enligt § 3.5 16 – 18 ska genomföras i Svenska Fäktförbundet ska AK, senast 15 januari meddela valberedningen i Svenska Fäktförbundet*”

Remissförfattaren finner det här svårt att frigöra sig från misstanken att denna skrivning är resultatet av ett editeringsfel. Detta beror på två orsaker: det specificeras inte vad AK skall meddela till valberedningen, och meningen saknar en avslutande punkt. Givet kontexten antar remissförfattaren att stadgetextens författare avsåg att lydelsen skulle ha varit någonting med denna andemening: **De år val enligt § 3.5 16 – 18 ska genomföras i Svenska Fäktförbundet ska AK, senast 15 januari meddela valberedningen resultatet av sina interna överläggningar vad gäller vilka av sina ledamöter som de har utsett till styrelseledamöter i Svenska Fäktförbundets Förbundsstyrelse.**

Remissförfattaren uppmanar härmed stadgetextens författare att omformulera denna mening, så att det explicit anges vad som AK skall meddela till valberedningen.

§ 2 Sammansättning

Remissförfattaren citerar denna text i sin helhet:

”AK ska vara sammansatt av sex ledamöter som representerar damer respektive herrar inom sabel, florett och värja. Varje vapen ska vara representerat av en manlig och en kvinnlig ledamot.

Svenska Fäktförbundets representanter i aktivas kommittéer inom Sveriges Olympiska Kommitté, Europeiska Fäktkonfederationen och Internationella Fäktförbundet ingår i AK som fullvärdiga ledamöter utöver de valda.”

Remissförfattaren finns dispositionen av informationen ej helt perfekt. Detta på grund av att det första stycket beskriver de sex ledamöterna valda av fäktarna direkt – så att läsaren får det intrycket att dessa utgör alla AK-ledamöter – men att det andra stycket därefter introducerar en ny grupp AK-ledamöter.

Remissförfattaren föreslår att texten modifieras till följande lydelse:

Varje ledamot i AK tillhör en av två grupper. Den första gruppen är valda av fäktarna direkt, de är sex till antalet så att varje kombination av vapen och kön är representerad av en vald ledamot.

Den andra gruppen utgörs av Svenska Fäktförbundets representanter i aktivas kommittéer inom Sveriges Olympiska Kommitté, Europeiska Fäktkonfederationen och Internationella Fäktförbundet.

Ledamöter i bägge grupper är bägge fullvärdiga ledamöter, med samma befogenheter.

§ 3 Ledamöternas uppgifter

Här citerar remissförfattaren två punkter ur paragrafen:

*1) Genomföra ett möte (digitalt eller fysiskt) varje år dit samtliga röstberättigade kallas. Vid detta **möte ska inga beslut fattas** utan samråd ske om väsentliga frågor för de aktiva inom Svenska Fäktförbundet. Deltagarna vid mötet får inte representeras av ombud.*

*3) Leda och stödja projekt och initiativ som **AK fattar beslut om***

Remissförfattaren ställer sig här frågande när, och i vilket forum, de beslut som omnämns i punkt 3) skall fattas.

Remissförfattaren uppmanar stadgetextens författare att explicit klargöra detta.

§4 Sammanträden

Här citerar remissförfattaren det andra stycket ur paragrafen:

”Minst fyra av AK:s medlemmar och minst en representant för respektive vapen måste vara närvarande för att mötet ska vara beslutsmässigt.”

Remissförfattaren uppmanar stadgetextens författare att byta ut ordet ”respektive” till ”varje”.

Detta förslag utbyte har två orsaker: för det första så refererar varje inte till något annat ord, så det finns ingen anledning till att försöka tolka något. För det andra så skulle man kunna hamna i en situation där några ledamöter anser att en fråga inte berör ett visst vapen, och att sammanträdet skall anses vara beslutsmässigt om ledamöter för detta vapen inte är närvarande. Om dessa ledamöter sedan i efterhand får reda på detta så har vi en tänkbar konfliktorsak. Det är remissförfattarens bestämda mening att vi inom SvFF skall vi som princip utforma regler och stadgar så att enkelt förutsedda, och förhinderbara, konfliktorsaker skall förhindras innan de leder till konflikter.

§ 8 Rösträtt vid val

Här citerar remissförfattaren hela paragrafen:

”Rösträtt vid val till AK tillkommer alla innehavare av svensk fäktlicens som fyller minst 16 år och högst 30 år under året.”

I paragraf 6 ovan finns följande text: *”Val till de Aktivas kommitté sker digitalt tidigast veckan efter USM och senast den 20 juni.”*

Remissförfattaren drar slutsatsen att fäktare med rätt ålder och fäktlicens skall beredas tillgång till en digital valprocedur. Då uppkommer åtminstone tre frågor:

1. Hur säkerställer man att de röstberättigade endast röstar en gång?
2. Hur säkerställer man att endast de röstberättigade avlägger den digitala röst som tillkommer denne?
3. Hur vidmakthåller man valhemligheten?

Om den digitala röstningsproceduren innebär att den röstande anger någon identifierande engångskod som styrker att det är rätt person som röstar, så kan man förhindra att en rösträtt utnyttjas mer än en gång. Problemet med detta är naturligtvis att förhindra att kopplingen mellan den som röstat och vad denne person har röstat på kommer i orätta händer, se 3.

Om den röstberättigade, varav en hel del är minderåriga, röstar med sin dator hemifrån – hur skall man förhindra att andra personer i hemmet kontrollerar röstningen och ser till att den röstberättigade endast röstar på den kandidat som den kontrollerande personen godkänner, och inte på den kandidat som de röstberättigade föredrar?

Detta är inte enkla frågor, inte på något sätt. Med en digital röstningsprocedur baserad på Mobilt Bank-ID kan man komma förbi fråga 1, men inte 2.

Remissförfattaren uppmanar stadgetextens författare att skjuta introduktionen av digital omröstning på framtiden till dess att frågeställningarna 1-3 ovan har nöjaktigt hanterats till fullo.

För de val till AK-ledamöter som sker innan digitala val där frågeställningarna 1-3 ovan har lösts, så förordar remissförfattaren att dessa val sker med bemannade valurnor som sätts ut vid USM och en del andra välbesökta tävlingar.

Remissförfattaren noterar att texten i § 8 Rösträtt inte explicit föreskriver vilken, eller vilka, AK-ledamöter som en röstberättigad får rösta för. Skall en röstberättigad få rösta på kandidater för alla 6 valbara poster i AK? Eller skall den röstberättigade endast få rösta på de kandidater som kandiderar till en post som vapenrepresentat för det kön som den röstberättigade tillhör? Eller skall en röstberättigad endast få rösta på kandidater som kandiderar till en post som vapenrepresentat för det vapen som den röstberättigade utövar? Om så är fallet, hur skall man hantera röstberättigade som utövar mer än ett vapen – skall de få fler röster? Eller skall de röstberättigade endast få rösta på kandidater som kandiderar till poster som motsvarar samma vapen/kön-kombination som avser den röstberättigade?

Det första alternativet – helt fri rösträtt – är det organisatoriskt enklaste. Det har dock den nackdelen att väljarpreferenser som kommer från utomstående väljare kan helt överväldiga de legitima önskemål som de väljare som har mest gemensamt med den ledamot som skall väljas har.

Man kan till exempel tänka sig att det finns mer än en kandidat till posten som AK-ledamot som damsabelrepresentant. Då kan det bli då att de röster som avläggs av herrvärjféktare avgör det valet, och att de faller avgörandet i en riktning som inte överensstämmer med den som damsabelfäkterskorna som grupp förordar. Hur legitimt kommer valet av denna då valda DS-ledamoten att anses bland damsabelfäkterskorna? Detta gäller generellt i en könsmaktsanalys. Det finns klart fler manliga féktare än fékterskor inom SvFF, och de förra

kan påverka valen av representanter för de senare på ett sätt som de senare inte kan motverka i långt när samma utsträckning. Från ett jämställthetsperspektiv är detta en betänklig sak.

Remissförfattaren uppmanar stadgetextens författare att explicit klargöra vilka AK-ledamöter som en enskild röstberättigad har befogenhet till att avlägga valsedel för.

Remissförfattaren förordar att detta klargörande utmynnar i att de röstberättigade endast får rösta på kandidater till en AK-post. Denna post skall vara för det kön som den röstberättigade tävlar för, och den röstberättigade får endast rösta för kandidater för en AK-post avseende ett vapen. Den röstberättigade måste ha genomfört minst en tävling på detta vapen.

Remissförfattaren noterar att det i stadgetexten inte står noterat hur valproceduren skall vara anordnad i det fall där mer än två kandidater kandiderar till en och samma AK-ledamötspost.

Remissförfattaren förordar att SvFF har ett enhetligt system för alla personval, oavsett post. Detaljerna i det valsysteem som remissförfattaren förordar finns beskrivna på annat ställe i denna remissinlaga.

Paragrafernas ordning

Remissförfattaren noterar att § 4 Sammanträden följs av § 6 Val till aktivas kommitté, som i sin tur följs av § 8 Rösträtt vid val, som därefter följs av § 7 Valbarhet, som därefter följs av § 5 Mandatperiod, som därefter följs av Kandidatur (som är ett eget stycke med egen rubrik, men som inte har en paragrafnumrering, som till slut följs av § 9 Byte av ledamot.

Remissförfattaren uppmanar stadgetextens författare att disponera om stoffet så att paragraferna kommer i nummerordning, samt att avsnittet Kandidatur får ett eget paragrafnummer.

§ 7 Valbarhet

Remissförfattaren citerar här den del av texten som kommer efter första stycket:

"I första hand: Har deltagit på senior-EM under de senaste fyra åren på aktuellt vapen

I andra hand: Om ingen kandidat enligt första kriteriet: Aktiv som har deltagit på junior-EM under de senaste fyra åren på aktuellt vapen

I tredje hand: Om ingen kandidat enligt första eller andra kriteriet: Aktiv som har deltagit minst två tävlingar i juniorvärldscupen eller i ECC de senaste fyra åren på aktuellt vapen

För att vara valbar krävs att kandidaten har svensk tävlingslicens."

Remissförfattaren föreslår att texten ändras i detaljerna. Det text som remissförfattaren förordar lyder som följer:

I första hand: Har deltagit på kontinentala mästerskap på seniornivå, världsmästerskap, eller OS under de senaste fyra åren på aktuellt vapen

I andra hand: Om ingen kandidat uppfyller det första kriteriet: Aktiv som har deltagit på kontinentala mästerskap på juniornivå, junior-VM eller ungdoms-OS under de senaste fyra åren på aktuellt vapen

I tredje hand: Om ingen kandidat uppfyller det första eller det andra kriteriet: Aktiv som har deltagit minst två tävlingar i juniorvärldscupen eller i ECC de senaste fyra åren på aktuellt vapen

I fjärde hand: Om ingen kandidat uppfyller de tre första kriterierna: Aktiv som har tagit medalj på JSM eller Senior-SM de senaste fyra åren på aktuellt vapen

För att vara valbar krävs att kandidaten har svensk tävlingslicens.

Motiveringarna till dessa detaljändringar är att vidga kandidatbasen.

Det kan tänkas att det under något år är så att en tävlande har varit sjuk vid, eller avstått, EM men trots det deltagit vid en av de två viktigare tävlingarna som remissförfattaren har lagt till i kriteriebeskrivningarna. Det ser för remissförfattaren märkligt ut att Senior-EM skall vara kriteriegrundande, men inte Senior-VM.

Sverige har deltagit vid Ungdoms-OS, och tagit medaljer. Nivån på tävlingarna, baserat på vad resultatlistorna visar, ger vid handen att det rör sig om tävlingar som är väl så hög nivå som JWC, och definitivt ECC. Det förefaller därför lämpligt att deltagande där skall vara kriteriegrundande på motsvarande nivå.

Remissförfattaren har utvidgat de kriteriegrundande tävlingarna från Senior-EM till kontinentala mästerskap på seniornivå, och motsvarande för juniorer. Detta är för att göra det möjligt för fäktare som tidigare tävlat för andra länder, men som nu tävlar i Sverige, att tjänstgöra som AK-ledamöter. Svensk fäktning har under åren tagit intryck från tränare från andra länder (Gargano, Rerrich) och ledare från andra idrotter (handboll, cheer) – intryck som har varit till gagn för fäktningen som helhet. Varför skulle vi då begränsa oss till intryck från deltagare från just Sverige, i en roll som till stor del är konsultativ? En annan aspekt av samma sak är att om fäktare i en Svensk förening har tävlat för ett annat Europeiskt land i Senior-EM så skulle denne fäktare vara kvalificerad under det första kriteriet, men inte en annan fäktare som är medlem i en Svensk förening – men som har tävlat i ett utomeuropeiskt kontinentalt mästerskap. Remissförfattaren ser inte hur erfarenhet av Senior-EM skulle ge relevanta erfarenheter som inte kan ges av, låt oss säga, Panamerikanska spelen.

I vissa fall kan det tänkas att ingen kandidat kvalificerar sig under någon av de tre första kriterierna, även med de utökanden som remissförfattaren har tillagt. I denna eventualitet har remissförfattaren lagt till en fjärde kriterienivå, som säkerställer att den valbare har en viss nivå på sin fäkterfarenhet, men samtidigt säkerställer att det alltid skall kunna finnas kvalificerade kandidater. Risken att Förbundsstyrelsen skall behöva stiga in enligt sista stycket i avsnittet Kandidatur minimeras därmed.

Kandidatur

Remissförfattaren citerar de två första styckena i avsnittet: *”Inbjudan till kandidatur ska skickas ut senast två månader före valet. Varje kandidat ska ha inkommit med sin anmälan senast 30 dagar före valet. Anmälan sker på anvisat sätt*

Offentliggörande av namn på de nominerade ska ske på fencing.se senast 25 dagar före valet”

Remissförfattaren uppmanar stadgetextens författare att byta ut ordet ”nominerade” till ”kandiderande”.

Skälet till detta är att det ingenstans i den övriga stadgetexten står att AK-ledamöter skall föreslås av en valberedning, ej heller skall nomineras av någon annan än den som kandiderar.

§ 9 Byte av ledamot

Remissförfattaren citerar paragrafen i sin helhet: *”För det fall en ledamot inte längre kan fullgöra sitt uppdrag kan SvFF:s styrelse, i samråd med AK, besluta att ledamoten ska ersättas av ny ledamot. Efter samråd med AK kan SvFF:s styrelse också besluta att ledamot ska ersättas av ny ledamot för det fall ledamoten inte fullgör sina uppgifter enligt § 3.*

Ny ledamot ska utses bland de som var kandidater vid det senaste valet till AK med beaktande av antalet röster kandidaterna erhöll, vapen och kön. Ledamot som utses på detta sätt ska fullgöra mandatperioden för den ledamot som ersätts.”

Remissförfattaren hänvisar även till sista stycket i § 6, citerat: *”Om endast en valbar kandidat finns för ett vapen och ett kön, betraktas hen som vald utan omröstning.”*

Remissförfattaren ser här ett tänkbart skeende som inte berörs i stadgetexten. Antag att en AK-ledamot har valts utan omröstning i enlighet med § 6, och att denne AK-ledamot sedan inte längre skall fullgöra sitt uppdrag. Hur skall då en ny ledamot utses av Förbundsstyrelsen i enlighet med andra stycket i § 9?

Remissförfattaren anser att detta tänkta scenario stärker nyttan av de förändringar som föreslås för § 7 Valbarhet.

Om valbarhetsreglerna är sådana att mer än en kandidat kandiderar till varje AK-ledamotspost, så minskar risken att den blir tom under mandatperiodens gång. Stadgetexterna skall avspegla detta.

Stadgeändringsförslag avseende valprocedurer **Inledning avseende valprocedurer**

Under verksamhetskonferensen 2023-03-11 fick mötesdeltagarna tillfälle att lyssna på en utomstående talares föreläsning om valprocedurer vad gäller hur avgivna röster omvandlas till ett valresultat. Denne talare berättade för mötet att, även om de som inte är insatta i ämnet kan tro annat, så är dessa valprocedurer komplexa ting.

Remissförfattaren har ett starkt specialintresse för just detta ämne, och har studerat det en hel del på egen hand. Remissförfattaren ställde detaljerade frågor till talaren, och på grund av frånvaron av lika detaljerade frågor från andra mötesdeltagare samt den rätt så basala nivå som det var på de frågor som faktiskt ställdes, så har remissförfattaren dragit den slutsatsen att övriga mötesdeltagare inte har studerat ämnet lika ingående som undertecknad.

Givet denna slutsats så finner remissförfattaren det nödvändigt att – förutom att avge sitt eget förslag till stadgetext i ämnet – sammanfatta ämnet på en sådan nivå så att en läsare, som inte tidigare har studerat ämnet, skall kunna ta till sig något mer avancerade diskussioner om ämnet, och fatta mer informerade beslut.

Den inom valprocedurer obevandrade kan tänkas göra den invändningen: ”Kan detta vara så allvarligt? Det är ju ändå så att nästan alla personval avgörs via acklamation där valberedningens kandidat väljs, och i det fåtal fall där detta inte gäller så verkar det gå bra i slutändan ändå. Är inte detta en sak för vilket ordspråket den dagen, den sorgen, bör gälla? Är det inte lättare att låta saken bero, och fatta beslut om nya valprocedurer den dag de behövs?”

Det är säkert lockande att tänka i de banorna om man inte är bevandrad i valprocedurernas matematik, men de av oss som faktiskt har en del specialkunskap har ett enda svar på detta:

Nej.

När man väl kommer till en situation där valprocedurernas inre matematik blir avgörande, så har man även kommit till en situation där de som är väl bevandrade i procedurernas beteende kan utnyttja dem för sin egen sak, och de som är mindre bevandrade kan lätt hamna i en situation där valet gav ett resultat som var för dem oförutsägbart, och valets legitimitet i deras ögon kommer därför att få sig en allvarlig törn. Dessa situationer är för det allra mesta sådana att det redan finns grogrund för konflikter, och varje val som av någon – *rätteligen eller inte* – ses som illegitimt kommer att spä på dessa konflikter.

Remissförfattaren vill till varje pris förhindra detta, långt innan det blir ett problem. Tiden att handla är nu, då vi kan påverka resultatet och då det inte finns konflikter som simrar under ytan på grund av just denna orsak. Vi kan nu komma till ett bättre beslut utan att någon känner sig förfördelad, och ha ett regelverk som står pall för situationer mycket mer spända är vad vi kan tänka oss nu – ett regelverk där den efter valet förlorande parten inte kan med gott samvete hävda att han förlorat valet på falska grunder. Låt oss göra just detta!

Valprocedurernas begreppsapparat, och en central observation

För att kunna förstå de resonemang som remissförfattaren för nedan om olika valprocedurernas för- och nackdelar, så måste man känna till en del specialbegrepp inom det specialområde som avhandlar valprocedurerna.

Förutom detta så är det, för att förstå de mer avancerade resonemangen, fördelaktigt att man förutom dessa ämnesspecifika begrepp även har en viss kännedom om begrepp inom matematisk grafteori, väl att märka att med grafer här avses de som består av noder och bågar, inte det som i grafisk form visar funktioner i en tvådimensionell rymd. Det skulle här föra för långt att förutom de ämnesspecifika specialbegreppen även introducera de som avser grafteorin, författaren begränsar sig därför till de förra och antar att läsaren kan ta till sig de senare via egna studier om så skulle vara behövligt.

Listan på specialbegrepp nedan är inte på något sätt uttömmande, ej heller är den ordnad enligt en ordning som är den enda logiska. Den är dock sådan att alla de i listan ingående begreppen måste förstås av läsaren för att vidare läsning skall kunna göras med behållning, och att beslut skall vila på en kunskapsbaserad grund. Mycket av den specialterminologi som finns inom ämnet kommer ursprungligen från Engelskan, och en hel del av denna terminologi har ingen vedertagen översättning på Svenska. Remissförfattaren väljer därför att använda en hel del Engelskspråkiga termer nedan.

Det finns en central observation som är basen till att valprocedurernas matematik inte är ett trivialt fält, utan i stället är någonting där avvägningar måste till, och man måste ge avkall på

önskemål som var och en kan verka både rimliga och svåra att överge. Man kan sammanfatta det som: *exploderande komplexitet vid 3 kandidater*.

Ett val kan ha 3 olika kategorier av antal kandidater. Dessa är:

1. En kandidat, normalt utsedd av en valberedning. I detta fall är valproceduren trivial, den nominerade blir vald.
2. Det finns exakt två kandidater, ofta en utsedd av valberedningen och en motkandidat. I detta fall är valproceduren enkel, oavsett vilken valalgoritm man väljer så är resultatet exakt detsamma, och det finns inget utrymme för taktiskt röstande. Det senare påståendet är för övrigt matematiskt bevisbart. Rösträknarnas uppgift är trivial.
3. Det finns 3 eller fler kandidater. Det finns alltid utrymme för taktiskt röstande eller nominerande, och det finns ingen valalgoritm som kan motverka alla typer av detta. Olika valalgoritmer ger i många fall olika resultat. Rösträknarnas uppgift blir mer komplex.

Valprocedurerna kokar ner till olika svar på frågorna: *"Hur skall vi hantera de krångliga fallen som inträffar när vi har ett flertal kandidater? Vilka märkliga effekter vill vi verkligen förhindra, och vilka vill vi å andra sidan beredda att acceptera för att förhindra de förra? Vilka krav tycker vi att vi skall kunna ställa på väljarna, och rösträknarna?"* Alltsammans för följer är relaterat till olika sätt att hantera dessa frågor.

Valprocedur

En valprocedur definieras här som hela det skeende som börjar med att någon kandidat väljer att kandidera eller blir nominerad, och fram till dess att en, eller flera, vinnare har utsetts.

Valalgoritm

En valalgoritm är den matematiska procedur, på algoritmisk form, som omvandlar de preferenser som uttryckts i väljarnas valsedlar till ett resultat. Detta resultat innefattar som minimum att en vinnare är åtskild från alla andra kandidater, och som maximum att det finns en ordnad lista där alla kandidater är listade dels med inbördes ordningstal, dels med ett rösträkningsresultat.

Cardinal Voting

En valalgoritm sådan att väljaren kan ge siffermässiga betyg på alla kandidater. I detta fall måste väljaren alltså, om denne föredrar kandidat A före B före C före D, kunna uppskatta sina preferenser på ett sådant sätt så att väljaren kan sätta på pränt hur stora de relativa skillnaderna mellan olika kandidater är. I detta fall: tycker väljaren att marginalen mellan A och B är större än den mellan C och D? I så fall: hur mycket större? Är det någon annat par av kandidater för vilken väljaren har större eller mindre skillnad i preferensnivån?

Dessa valalgoritmer tenderar till att vara beräkningsmässigt enkla, och resistenta mot flera olika typer av taktiskt röstande. De kräver dock mycket av väljarna (*Tycker jag att A/B-marginalen är 7 gånger större än C/D-marginalen? 5 gånger? något annat värde?*), avgöranden som erfarenheten har visat att de flesta väljare inte kan hantera.

De är dock mottagliga för flera olika typer av taktiskt röstande, särskilt om det finns en kampanjledare som kan uppmuntra sina meningsfränder att rösta taktiskt som ett block. De strykningskampanjer som beskrevs vid mötet var ett exempel på detta, där en enkel Cardinal Voting-algoritm – Approval Voting – användes.

Dessa valalgoritmer har ett användningsområde där de är mycket användbara: Där väljarna inte är människor, utan istället snabba beräkningsprogram för olika typer av automatisk styrning som endast tar en del av tillgängliga indata i anspråk för att mycket snabbt beräkna en rimlig respons och utdata från flera olika sådana beräkningsprogram används för att ett övergripande styrprogram skall snabbt beräkna en bättre respons genom att rösta baserat på vad beräkningsprogrammen säger. Man får då ett system som kan vara snabbt, ta hänsyn till en hel del olika indata för styrning, och man minimerar samtidigt risken för att ett dåligt beräkningsresultat får katastrofala följder.

Men inget av detta gäller för en röstningsprocedur där väljarna är människor. I kontrast till dessa beräkningsprogram så är människor långsamma, de är för det mesta inte bra på att sätta detaljerade siffervärden på sina preferenser, och de är begivna på taktiska röstförsök. Dessutom är det inte ett krav att röstningsproceduren skall kunna upprepas många gånger per sekund. Det som gör Cardinal Voting-algoritmer så användbara där de är användbara gäller helt enkelt inte för de tillämpningar som vi vill applicera en valalgoritm på inom SvFF.

Ordinal Voting

En valalgoritm sådan att väljaren rangordnar kandidater enligt sin preferens, men inte ger mer information om sina preferenser än så i valsedel. I detta fall så anger väljaren alltså, att denne föredrar kandidat A före B före C före D, och det är allt väljaren gör med sin valsedel.

Ordinal-voting-algoritmer kräver alltså mycket mindre av väljarna än Cardinal Voting. De kan även göras mycket mer resistent mot enkla former av taktisk röstning än de som fungerar för många Cardinal Voting-algoritmer. OV-algoritmer tar ofta mer tid än CV-algoritmer, men det är ju ett mindre problem om man skall rösta en gång om året på ett förbundsmöte.

Election Criterion

Ett matematiskt formulerbart kriterium sådant att det beskriver någon önskvärd egenskap hos en valalgoritm, och det är för varje valalgoritm möjligt att ovedersägligen avgöra om algoritmen uppfyller kriteriet eller inte. Det finns ett stort antal av dessa, och det visar sig att om man vill att den valalgoritm man vill använda skall uppfylla flera av dessa, så tenderar man att nå ett tillstånd där det inte någon valalgoritm som uppfyller alla dessa kriterieformulerade önskemål, när man väl har specificerat ett antal av dem. Detta till trots att varje kriterium uppfylls av flera olika valalgoritmer, och att de kan verka enkla att tillfredsställa var och en.

Dessa kriterier brukar delas in i ett antal grupper:

1. Kriterier som beskriver om en valalgoritm är immun mot olika typer av taktisk röstning av de röstberättigade
2. Kriterier som beskriver om en valalgoritm är immun mot olika typer av taktisk nominering av kandidater av de som har möjlighet att nominera
3. Kriterier som beskriver om en valalgoritm är immun mot olika typer av märkliga resultat i det fallet att valet är jämt, splittrat på flera olika kandidater, och som inte beror på taktiska val av väljarna
4. Kriterier som beskriver hur enkelt det är att utforma och hantera valsedlarna, rent fysiskt
5. Kriterier som beskriver hur enkelt det är att omvandla informationen som väljarna har avgivit på sina valsedlar till ett slutgiltigt valresultat
6. Kriterier som beskriver hur detaljerat väljare kan beskriva sina preferenser

7. Övriga kriterier som är av en mer kvalitativ natur, och där utvärderingen av kriterieuppfyllnaden oftast är svår genomförbar, och inte sällan omöjlig att göra på ett sätt som inte kan logiskt motsägas.

Kriterierna i grupp 7 behandlas oftast för sig själva – de är av en sådan natur att matematiskt inriktade specialister inte kan använda dem med samma stringens som de övriga.

Nedan beskrivs ett antal, men långt ifrån alla, av de kriterier som har formulerats av specialister inom ämnesområdet.

Majority Criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om en absolut majoritet av väljarna, det vill säga mer än 50% av dem, har placerat en kandidat som deras förstahandsval, kommer då denna kandidat att vinna oavsett vad för den valalgoritm som utvärderas?*

Detta kriterium uppfylls av de flesta valalgoritmer, och om en annan valalgoritm används och en kandidat som var en absolut majoritet av väljarna förstahandsval, så kan man utgå ifrån att valresultatet kommer att anses vara illegitimt av många.

Majority Loser Criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om en absolut majoritet av väljarna, det vill säga mer än 50% av dem, har placerat en kandidat som deras sistahandsval, kommer då denna kandidat att inte vinna oavsett vad för den valalgoritm som utvärderas?*

Detta kriterium uppfylls av de flesta valalgoritmer, men inte av den som används i de flesta Engelskspråkiga länder, Plurality voting (även kallad FPTP). Det har inträffat att just en sådan kandidat har vunnit, och respekten för valresultatet blir lidande när valet anses som illegitimt av många. Spåren förskräcker.

Condorcet criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om det inte finns en kandidat som fått absolut majoritet, men det finns en kandidat som av en majoritet av väljarna anses som bättre än alla andra kandidater vid en serie parvisa jämförelser, kommer då denna kandidat alltid att vinna under den valalgoritm som utvärderas?*

Detta kriterium uppfylls av en del valalgoritmer som speciellt har konstruerats för att uppfylla det. Det tenderar till att producera vinnare som kan appellera till en stor del av väljarkåren, och kandidater som endast appellerar till sin kärnväljare och aktivt frånstötter övriga väljare kommer att få mycket svårt att vinna i val med dessa valalgoritmer. Därför premierar dessa valalgoritmer pragmatiker med goda förmågor till samarbete.

Smith Set Criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om det inte finns en kandidat som fått absolut majoritet, eller finns en Condorcet-vinnare, men det finns en delmängd kandidater som av en majoritet av väljarna anses som bättre än alla andra kandidater som inte tillhör denna delmängd vid en serie parvisa jämförelser, kommer då den kandidat som vinner alltid att tillhöra denna delmängd under den valalgoritm som utvärderas?*

Detta kriterium utgör en utvidgning av Condorcet-kriteriet ovan. Det finns inte alltid en Condorcet-vinnare, men det finns alltid en delmängd kandidater som beskrivits ovan, som kallas Smith-mängden (*Smith set*). Så länge det finns en Condorcet-vinnare så uppfyller denne kandidat även Smith Set kriteriet, i det fallet är Smith-mängden en mängd med ett element.

Det finns dock fall där valresultatet ger att det inte finns en ensam Condorcet-vinnare. Man kan till exempel få fall där det finns 4 kandidater, kallade A-D. Om väljarnas åsikter hampar sig så så kan man få ett fall där en majoritet av väljarna föredrar kandidat A framför kandidat B, en majoritet föredrar B framför C, samt att ytterligare en majoritet föredrar C framför A. Samtidigt som detta händer så är det så att kandidat D förlorar mot alla tre övriga kandidater.

En valalgoritm som tillåter kandidat D att vinna i ett sådant fall ger ju ett mycket kontraintuitivt resultat, men det finns sådana valsystem – däribland FPTP.

Existensen av sådana fall – kallade election cycles – brukar förvåna de inom området obehövande, men de existerar. Det är rätt enkelt att sätta ihop uppsättningar preferenser på avgivna valsedlar som ger ett sådant fall, och de har även observerats i verkliga val.

Monotonicity criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om det finns en väljare som har en god uppfattning om vad de andra väljarna kommer att rösta, kan denna väljare då utnyttja denna information för att förbättra en kandidats chanser genom att rangordna denne kandidats placering på hans valsedel lägre än vad han ärligen tycker, eller kan han försämra en kandidats chanser genom att placera honom högre än vad han ärligen tycker på sin valsedel?*

Relativt få valalgoritmer uppfyller inte detta kriterium. Det kan få allvarliga konsekvenser om en valalgoritm som inte uppfyller detta kriterium används – man kan enkelt få ett fall där först en stor del av väljarkåren använder en form av taktikröstning för att vinna trots att de är något färre än den övriga största gruppen. Sedan, vid nästa val, så har den största gruppen insett att om de röstar i enlighet med sina ärliga preferenser så kommer de att förlora, men om de ger igen med samma mynt och taktikröstar på sitt sätt så kan de vinna. Det är dock inte säkert att den största gruppen vinner – om bägge grupperna använder denna typ av taktikröstning och de har god, men inte perfekt, kunskap om varandras röstningspreferenser så kan det utan vidare bli så att ett kandidaterna från ett tredje parti vinner – trots att detta tredje parti enligt väljarna i bägge de stora grupperna anses som ännu sämre än deras huvudmotståndare.

Att använda en valalgoritm som inte uppfyller detta kriterium uppmuntrar därför till en ond cirkel av eskalerande väljartaktiserande, där väljarna upplever att mer och mer oärlighet om deras verkliga preferenser är nödvändigt för att ha en rimlig chans att vinna. Det finns få kriterier sådana att ett val av en valalgoritm som inte uppfyller dem leder till en sådan ond cirkel, men monotonicity criterion är ett av dem. Det är noterbart att bägge de mest kända valalgoritmer (*IRV och Top-2 Runoff voting*) som bryter mot detta kriterium används i politiska val.

Polytime Criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om antalet kandidater ökar, kommer beräkningstiden för att komma fram till ett slutresultat efter det att man har fått in avgivna valsedlar att öka över alla gränser, eller ökar den endast hanterligt när antalet kandidater ökar?*

Alla någorlunda vanliga valalgoritmer uppfyller detta kriterium, om än i något olika grad. Undantaget är här en valalgoritm som benämns Kemeny-Young method. Denna metod uppfyller många övriga kriterier, även sådana som inte uppfylls av så många olika valalgoritmer, men rösträkningen kräver att alla teoretiskt tänkbara slutresultat tabuleras och utvärderas var och en för sig. Annorlunda uttryckt så växer beräkningsarbetet i proportion

med $N!$, där $N!$ avser faktultetsvärdet av N som är antalet kandidater. Detta är en mycket snabbt växande funktion, så om man väljer denna metod så måste man ha kraftfullt datorstöd för rösträkningarna.

Om man å andra sidan väljer valalgoritmer som har mycket låga beräkningskrav (*FPTP igen!*) så får man fort många andra kriteriebrott, utan att beräkningsarbetet blir särskilt mycket mindre. Det optimala är därför att välja en valalgoritm som har hanterliga beräkningskrav men som tar hänsyn till en stor del av väljarnas avgivna intentioner så att man kan undvika flera kriteriebrott.

En bieffekt av ett sådant val är att valalgoritmer som uppfyller en sådan lagom-strategi kommer att göra taktiskt röstande svårt. En väljare som vill rösta taktiskt då en sådan valalgoritm används måste dels ha ingående kunskap om vad de andra väljarna avser att prioritera sina preferenser, samt vara relativt säker på att väljare som tillhör motståndarsidan inte i sin tur använder taktisk röstning. Om denne taktiskt inriktade väljare har god, men inte perfekt, kunskap om övriga väljares preferenser så kan det mycket väl bli så att avvikelsen mellan den perfekta kunskapen och den goda leder till att en korrekt utvärdering av hur denne väljare skall rösta taktiskt leder till att det slutgiltiga valresultatet faktiskt blir sämre än om han helt enkelt hade röstat enligt sin ärliga mening.

Annorlunda uttryckt: valalgoritmer som är någorlunda komplexa utgör inte ett perfekt skydd mot taktiskt röstande, men de gör det så pass svårt så att taktiskt röstande kommer att bli rejält sällsynt i en praktisk verklighet.

Summability Criterion

Detta kriterium berör frågan: *Om väljarna avger sina röster på flera olika vallokaler, kan röstningen utföras lokalt så att det räcker med att ett sammanfattande resultat av röstningen sänds in till den centrala röstningen för att få fram ett slutgiltigt resultat?*

Vid första påsyn verkar detta vara ett mycket märkligt kriterium – kan det verkligen vara omöjligt att räkna rösterna lokalt, för att sen redovisa hur många röster som varje kandidat har fått till den centrala sammanräkningen?

Det visar sig dock att det finns en valalgoritm som inte uppfyller detta kriterium. Denna valalgoritm – Instant Runoff Voting, IRV – kräver istället att röstningen görs på ett av tre sätt:

1. Alla röster transporteras rent fysiskt till en och samma röstningslokal för att räknas centralt
2. Rösterna räknas lokalt, men alla tänkbara permutationer av röstpreferenser redovisas var för sig till den centrala röstningen som sedan i sin tur utför de slutgiltiga beräkningarna baserat på summationerna av de lokala permutationerna av röstpreferenser
3. Rösterna räknas lokalt, men i flera olika omgångar. I varje röstningslokal räknar man först antalet förstaplatser som varje kandidat har fått, och detta redovisas sedan centralt. I den centrala röstningen avgör man sedan vilken kandidat som skall strykas efter första röstningsomgången därför att denna kandidat har fått minst antal förstaplaceringar totalt bland väljarna. Informationen om vilken kandidat som skall strykas kommuniceras sedan till alla lokala röstningslokaler. Där räknas sedan de valsedlar som haft denne kandidat som sin förstapreferens om, och dessa valsedlar hänförs istället till den kandidat som

respektive väljare har haft som sin andrapreferens. I de lokala rösträkningslokalerna uppdateras därefter antalet förstaplatser för varje återstående kandidat, och dessa uppdaterade siffror kommuniceras sedan till den centrala rösträkningen. Proceduren upprepas sedan, med upprepade strykningar och omräkningar, så pass många gånger så att en kandidat har mer än 50% av de röster som återstår.

Denna valalgoritm används på en del ställen. De största användningarna är inom IOK för att utse arrangörsort, dels på Irland för politiska val. Irländarna har valt den tredje typen av valräkning ovan. En svaghet med systemet är att det kräver att alla lokala rösträkningslokaler räknar rätt, varje gång utan undantag. Det räcker med att det blir fel i räkningen på en enda rösträkningslokal för att alla de steg i processen mellan lokala och central rösträkning måste tas om – man kan inte bara räkna om där det blivit fel, för att sedan bara göra korrekitioner baserat på det. Annorlunda uttryckt så är IRV-algoritmen en icke-holonom process.

Detta är inte ett problem för val där alla väljare – och rösträknare – befinner sig på samma plats, som är fallet med vårt årsmöte. Det visar dock att man måste vara noggrann när man konstruerar en valalgoritm, ett mindre förbiseende kan utan vidare leda till negativa och fullständigt oväntade konsekvenser.

Med detta avslutar remissförfattaren sin mycket kortfattade genomgång av de olika typer av kriterier för utvärdering av valalgoritmer som finns.

[Kort om existensen av taktisk röstning](#)

Kan man då inte förhindra taktisk röstning på något sätt genom att konstruera en perfekt valalgoritm, som inte i något fall gör taktisk röstning fördelaktig för den röstande som använder det?

Det korta svaret är nej. Det går att bevisa att, om man använder en OV-algoritm att något av följande måste gälla:

1. Man har färre än tre kandidater
2. En väljare får alltid sin vilja igenom, oavsett vad övriga väljare vill och tycker
3. Valalgoritmen innehåller någon form av slumpmässighet
4. Valalgoritmen är sådan så att det i vissa fall är fördelaktigt för en väljare att rösta taktiskt, om denne väljare vet hur övriga väljare tänker rösta.

Ingetdera av dessa alternativ är något som vi vill ha i en valprocedur. Vi vill inte att valberättigade skall förhindras att kandidera om det redan finns två kandidater. Vi vill rakt inte att det skall finnas en person, som alltid får sin vilja igenom oavsett vad alla övriga inom Svensk fäktning tycker. Vi vill inte, antar remissförfattaren, använda en valalgoritm där tärningen åker fram även om det inte är lika röstetal. I valet av 4 onda ting så återstår då att acceptera att taktisk röstning kommer att vara möjlig i vissa fall.

Är då allting förlorat, och situationen den att vi måste acceptera stora mängder av taktisk röstning av de som kan hur den skall utföras? Nej, situationen är långt ifrån så dystert.

Varje tänkbar valalgoritm är sårbar för någon form av taktisk röstning, men en given valalgoritm är inte nödvändigtvis sårbar för en given form. Dessutom är det så att olika valalgoritmer som är sårbara för en viss typ av taktisk röstning är det i olika hög grad.

Vad man därmed bör göra är att välja en valalgoritm som inte är sårbar för de former av taktisk röstning som är enkla att genomföra och conceptualisera för väljarna. Dessutom bör den valda valalgoritmen vara sårbar för ett litet antal former av taktiskt röstande, den skall vara sårbar i liten grad, och den taktiska röstningen skall kräva att väljaren har så pass mycket högkvalitativ information om övriga väljares intentioner så att de allra flesta väljare avstår från att ens försöka för att de saknar denna information.

Det är nu en gång så att mycket av den information som krävs för att göra de överväganden som beskrivs i den ovanstående paragrafen finns offentligen samlad, Wikipedia är ett utmärkt ställe att börja på.

Olika typer av OV-valalgoritmer, och deras för- samt nackdelar

Ett mycket stort antal valalgoritmer har konstruerats och beskrivits. För att göra denna text någorlunda hanterlig begränsar remissförfattaren sin genomgång till ett litet urval av dessa, där sådana algoritmer som inte har kommit till praktisk användning i val med människor som väljare har uteslutits. Dessutom har valalgoritmer som innefattar till synes slumpmässigt valda kriterier för kandidaters strykning i olika valomgångar inte tagits med i beskrivningen.

Plurality voting

I denna valprocedur kan väljaren endast rösta på en kandidat, oavsett antalet kandidater. Antalet röster som fallit på varje kandidat räknas samman, och den kandidat som fått flest röster förklaras vinnare.

Denna procedur är enkel, och välkänd även utanför kretsen av personer som har specialstuderat valprocedurer. Därmed tar även dess lista på fördelar slut.

Den har i gengäld en lång rad nackdelar. Den tenderar att förstärka konflikter mellan väljare som är på olika sidor, och den skapar även konflikter där sådana inte tidigare fanns därför att kandidater måste positionera sig mot andra kandidater som kämpar om samma kärnväljare och har ungefär samma värderingar. Den bryter mot både Condorcet-kriteriet och Smith Set kriteriet, och det är till och med så att en kandidat kan anses vara sämre än varje annan kandidat vid en parvis jämförelse av väljarna – och ändå kan denna kandidat bli vald. Den gör det även relativt lätt för ytterkantkandidater, av någon form, att vinna genom att dessa appellerar till en stor minoritet kärnväljare utan att det tas hänsyn till att en majoritet av väljarna tycker att denne kandidat är en sämsta av alla.

Borda Count

I denna valprocedur får väljaren rangordna samtliga kandidater, oavsett antalet kandidater. Den kandidat som rankats som högst av väljaren får en poäng identisk till antalet kandidater, den som rankats som #2, får en poäng mindre, och så vidare till dess att alla kandidater på valsedeln har fått poäng. Rösträknarna räknar sedan samman poängen för alla kandidater sett över alla valsedlar, och den kandidat som fått totalt sett flest röster vinner.

Denna valprocedur är relativt enkel. Liknande valprocedurer är även kända från idrotten, särskilt i bedömningsidrotter. Den tenderar till att ge bra resultat, om samtliga väljare avstår från taktisk röstning.

Den har dock ett par rejäla nackdelar. För det första uppfyller den inte Majority Criterion – en kandidat kan vara ansedd som den bästa av en absolut majoritet av väljarna men ändå inte bli vald, därför att en minoritet har gett denne kandidat låga placeringar.

För det andra är det enkelt att taktikrösta under Borda-proceduren, och den som taktikröstar får ofta bra resultat av detta. Den enda som krävs är att identifiera de viktigaste motståndaren

till väljarens favoritkandidat, och ohederligt ge denne kandidat sistaplatsen på sin valsedel, även om det finns en uppsättning andra kandidater som denne väljare verkligen tycker är ännu sämre än den huvudmotståndare som en sådan väljare verkligen vill förhindra. Om bägge sidor gör samma sak kan allt möjligt hända, för det mesta inget bra. Borda själv sade, då han konfronterades med denna invändning, att hans valprocedur endast är till för hederliga män.

För det tredje är Borda-proceduren sårbar för taktiskt nominerande, inte bara taktiskt röstande, vilket är ganska ovanligt bland valalgoritmer. Den faktion som nominerar två kandidater kommer att få en stor fördel – dess väljare kan sätta alla andra kandidater som #3 eller lägre, och väljare från andra faktioner blir tvungna att ge en av dessa kandidater platsen som näst sist, vilket medför att dessa väljare blir tvungna att ge minst 3 Borda-poäng till de kandidater som de tycker minst om, istället för bara 1. Tillsammans taget är detta stora fördelar. Det är inte bara något som kan användas – det har även hänt i åtminstone ett verkligt politiskt val, [presidentvalet på Kiribati 1991](#).

Approval voting

Denna valprocedur innebär att väljaren får uttrycka sitt gillande till så många eller så få av kandidaterna som denne väljare vill. Rösträkarna räknar sedan ihop antalet valsedlar på vilken ett gillande har uttryckts för en viss kandidat, och det antalet blir den kandidats röstetal. Den kandidat som får störst röstetal blir sedan vinnare.

Detta är en relativt enkel metod, och resultatet blir en del bättre än vad det blir med Plurality voting, förutsatt att i princip alla väljare avstår ifrån taktiskt röstande. Den är dock mycket sårbar för taktiskt röstande – det är både enkelt att identifiera vad som skall göras, det krävs inte mycket information för att veta vad man skall göra i detalj, och det finns ingen risk att resultatet blir ännu sämre från den taktiske röstarens perspektiv om han taktikröstar utan att har god information om andra väljares valintentioner. Det krävs inte mycket taktiskt tänkande för att denna procedur skall urarta, och återgå till vad som i princip är Plurality Voting, även om det inte kallas så.

Schulze Voting

Detta är en relativt ny Condorcet-kompatibel valprocedur. Valet går till som så att väljarna rangordnar alla kandidater. Rösträkarna räknar igenom alla parvisa jämförelser mellan olika kandidater. Om det finns en Condorcet-vinnare så blir denne kandidat vald. Om det inte finns en sådan, så jämförs de kandidater som finns i Smith-mängden med ett [grafteoretiskt resonemang](#).

I korthet kan sägas att det för varje par av kandidater som finns i Smith-mängden finns en riktad väg bestående av flera bågar där varje kandidat är en grafteoretisk nod. Bågens vikt är då marginalen i vinsten för den kandidat som vunnit den parvisa jämförelsen dem emellan. Det går att visa att för varje par av kandidater finns det minst en riktad väg som leder från den ena till den andra. Denna riktade vägs grafteoretiska vikt är då vikten av den minsta bågen som ingår i den. För varje kandidat finns det då en uppsättning grafteoretiska vägvikter, en för varje annan kandidat i Smith-mängden. Det godhetstal som en viss kandidat utvärderas efter är den minsta av dessa grafteoretiska vägvikter. Den kandidat som får det största godhetstalet blir då valets vinnare. Enkelt uttryckt kan man säga att den som är bäst på det som den är sämst på, blir den som vinner.

Schulze-voting har en hel hopar fördelar. Den är komplett immun mot en hel del typer av taktiskt röstande, och inte särskilt sårbar för de övriga. Om en väljare vill använda taktiskt röstande när denna procedur används, så måste denne väljare ha en mycket god kunskap om

vad alla andra väljare avser att rösta för, och denna kunskap innebär inte bara att denne taktikröstare måste veta vad de andra väljarnas förstahandspreferenser är, taktikröstarna måste även ha en mycket god bild av övriga väljares preferenser långt ned på deras preferenslistor. Konsekvensen av detta är att det blir ytterligt svårt för en ensam taktikröstare att rösta på ett sätt som för denne ger ett bättre resultat än om denne bara hade röstat sin ärliga mening. Schulze-voting är även rejält motståndskraftig mot taktiskt röstande utförda av större grupper av väljare.

Som alla andra Condorcet-kompatibla valalgoritmer uppmuntrar Schulze-voting kandidaterna till att appellera till andra väljare än sina egna kärnväljare. Polariserande valkampanjer är endast skadliga för den kandidat som försöker sig på dem – om en kandidat sänker sin ranking hos de väljare som inte hade placerat denne kandidat på sina personliga förstaplatsranger ytterligare, så försämrar detta denne kandidats chanser att bli vald. På så sätt uppmuntrar Schulze-voting kandidater till att ta hänsyn till många väljares önskemål, inte bara det snäva gruppintresset hos kandidatens kärnväljarskara. Man får därför valda ledare som kan förväntas vara goda brobyggare, och intresserade av pragmatiska lösningar snarare än konfliktsökande.

Schulze-voting har en märkbar nackdel: det lämpar sig inte för manuell hantering av rösträkningen då minst tre kandidater finns till ett val. Det finns dock specialiserad mjukvara som kan köras på vilken laptop som helst för detta. Rösträknaren matar in de enskilda valedlarnas preferenslistor i laptopen, och mjukvaran sköter alla nödvändiga beräkningar och tabulationer, för att presentera ett färdigt slutresultat så fort inmatandet är färdigt. De organisationer som använder Schulze-voting gör just detta.

Med detta avslutar remissförfattaren sin genomgång av olika tänkbara valalgoritmer. De övriga är antingen otestade i verkliga val, ytterligt obskyra, behäftade med något enskilt fel som är enligt remissförfattarens mening direkt diskvalificerande, eller sådana så att de är relativt lika någon av de redovisade valalgoritmerna utan att erbjuda någon särskild förbättring utöver dessa.

Remissförfattaren avslutar även sin – erkännerligen mycket knapphändig – genomgång av valprocedurenas begreppsapparat.

Önskemål för valprocedurens konstruktion, givet den kontext som SvFF utgör

Det kommer inte som någon överraskning för den läsare som läst allt det ovanstående att remissförfattaren starkt förordar att Schulze-voting används vid alla centrala personval inom SvFF. Men hur skall detta då infogas i alla de omgivande stadgarna, på ett sätt så att man får maximal nytta av Schulze-algoritmen utan att ställa till med onödiga förändringar som inte har ett egenvärde?

Remissförfattaren har tänkt en hel del på detta, och förordar följande principer:

1. Systemet med valberedning behålls oförändrat
2. I de fall där motkandidater till valberedningens förslag inte presenterar sig, så väljs valberedningens kandidater
3. Om en, och endast en, motkandidat anmäler sig så röstar väljarna på en av de två kandidater. I detta fall sammanfaller proceduren för Plurality Voting och Schulze Voting, och vare sig väljare eller rösträknare märker någon skillnad jämfört med dagens läge.

4. Oavsett om valet gäller en grupp ledamöter eller en enskild befattning som skall tillsättas, så behålls de stadgetexter som är avsedda att säkerställa att olika grupper inte saknar representation oförändrade.
5. Väljarna skall, om minst tre kandidater anmäler sig till ett val om en plats, eller om minst tre uppsättningar kandidater står till förfogande till en uppsättning poster, rangordna samtliga kandidater/kandidatuppsättningar som vill bli valda.
6. Väljare får inte rangordna två eller fler kandidater/kandidatuppsättningar på samma preferens – väljaren måste ta sig tid och bestämma sig
7. Om en kandidat/kandidatuppsättning föreslås av en nominerande utanför valberedningen, så måste den som nominerar ta hänsyn till de stadgetexter som omnämns i #4 ovan.
8. Om en viss kandidat är populär i breda lager och kandiderar till en av flera poster som skall tillsättas samtidigt, så skall inte väljarna vara låsta av de övriga kandidater som denne för tillfället har blivit nominerad tillsammans med. Det skall vara möjligt att nominera en person i mer än en uppsättning kandidater. Om någon av dessa uppsättningar vinner valet, så är då denne kandidat vald, oavsett vilka andra som var kandidater i den uppsättning som vann. *Detta har gjorts tidigare inom fäkting:* just denna princip tillämpades i ett styrelseval till Amerikanska Fäktförbundets styrelse, där 5 poster skulle tillsättas. Det fanns två uppsättningar kandidater, nominerade av två olika grupper. Det fanns dock endast 9 individuella kandidater, då en kandidat åtnjöt bred aktning, och hade nominerats av bägge grupperna. Denne kandidat var därför säker på att bli vald, oavsett valets utgång.
9. Det är utmärkt att det finns kvantitativa mål för att säkerställa att medlemmar i vissa grupper skall kunna vara säkra på att få ett visst minimum av representation. Det skall dock inte vara så att sådana grupper definieras enligt två eller flera olika gruppstillhörigheter. Om detta skulle ske så skulle det rent matematiskt bli mycket svårt att få ihop styrelser som uppfyller samtliga sådana representationskrav.

Förslag till stadgetext gällande § 2.1 Beslut, omröstning i stadgarna för SvFF

Remissförfattaren citerar stadgeförslagstexten i sin helhet:

Vid årsmötet sker röstning öppet. Omröstning sker öppet, dock att val ska ske med slutna sedlar om ombud så begär.

Om inte annat följer av gällande stadgar avgörs vid omröstning alla frågor genom absolut majoritet, med undantag för ärenden som anges i § 1.10 och 1.11. Med absolut majoritet menas mer än hälften av antalet avgivna röster. En nedlagd röst eller s.k. blank röst räknas inte som en avgiven röst.

Utom vid val avgör lotten vid lika röstetal.

Vid val är den kandidat vald eller de kandidater valda som erhållit högsta antalet röster. Vid lika röstetal sker först en särskild omröstning och om det därefter fortfarande är lika röstetal avgör lotten. Valsedel är ogiltig om den innehåller fler eller färre kandidater än det antal personer som ska väljas i omröstningen.

Kommentar: Förenkling genom harmonisering mellan personval och sakfrågor.

Remissförfattaren avstyrker förslaget.

I dess ställe föreslår författaren att följande text sätts in i § 2.1 Beslut, omröstning:

Vid årsmötet sker röstning öppet, dock med det förbehållet att val ska ske med slutna sedlar om ombud så begär.

Omröstning som avser ärenden som anges i § 1.10 och 1.11 sker enligt de valprocedurer som anges i dessa paragrafer. Alla andra val sker enligt den procedur som anges nedan.

En nedlagd röst eller s.k. blank röst räknas inte som en avgiven röst. En valsedel är ogiltig om den innehåller fler eller färre kandidater än det antal personer som ska väljas i omröstningen. En valsedel skall klart utvisa väljarens preferenser, där alla regelmässiga kandidater finns angivna i en strikt prioritetsordning. Skulle väljaren inte rangordna någon regelmässig kandidat, eller ge samma rangordning till två eller fler förslag, så förklaras rösten för ogiltig. Ogiltiga röster lägges åt sidan, och påverkar inte valproceduren på något sätt efter de har konstaterats vara ogiltiga.

De regler på annan plats i stadgarna som säkerställer att vissa grupper skall få ett viss miniminivå av representation i den församling som valet gäller gäller både valberedningen och andra som vill nominera en kandidat till en post, eller en uppsättning kandidater till en uppsättning poster som skall tillsättas vid samma val. En nominering, som om den skulle bli invald tillsammans med de redan sittande ledamöterna skulle resultera i en församling där dessa miniminivåer inte uppnås, är inte valbar. Den nominerande skall i sådant fall dra tillbaka sin nominering, eller om det gäller en uppsättning kandidater till en uppsättning poster som skall tillsättas vid samma val, beredas tillfälle att modifiera kandidatuppsättningen i förslaget så att dessa miniminivåer upprätthålls. Om inget av detta händer skall mötets ordförande förklara denna nominering för oregelmässig, och att väljarna därför inte kan ange denna nominering på sin valsedel.

I det fall att ett val avser en uppsättning kandidater till en uppsättning jämbördiga poster som skall tillsättas samtidigt, så kan en nominering innefatta en eller flera personer som redan är nominerade för samma uppsättning jämbördiga poster, så att nomineringarna delvis är överlappande. För sådana val så anses hela nomineringen vara det alternativ som väljaren har att ta ställning till, och rangordna i relation till andra regelmässiga nomineringar.

Om endast en kandidat till en post har blivit nominerad eller har anmält sig, så skall denne anses vara vald under förutsättning att denne är regelmässig enligt fjärde stycket ovan.

Om det finns två regelmässiga kandidater som har blivit nominerade eller har anmält sig, så väljarna välja en av dessa, och den kandidat som får en absolut majoritet av giltiga röster blir vald.

Om det finns tre eller fler regelmässiga kandidater som har blivit nominerade eller som har anmält sig, så skall ett val hållas den procedur som kallas Schulze-metoden. Rösträknarna skall i detta fall genomföra rösträkningen med datorstöd, och deras

uppgift blir att mata in avgivna anonyma valsekretsresultat i datorn. Samtliga inmatade valsekretsblad, och alla led i räkningen, skall vara tillgängliga för mötesdeltagarna så att dessa skall kunna kontrollera alla steg om de så skulle önska.

Om valprocedurerna enligt de två föregående styckena har resulterat i att minst två kandidater har exakt samma resultat så att det inte finns en klar vinnare, så skall valet slutgiltigen avgöras via lottdragning.

Kommentar av remissförfattaren: Det finns inget egenvärde i att harmonisera valprocedurerna vad gäller just sak- och personvalsfrågor. Den stora skillnaden, vad gäller valprocedurernas matematik och konsekvenserna därav, går mellan två eller fler kandidatalternativ.

Idén att använda Schulze-metoden för att välja en uppsättning kandidater är inte ny, eller remissförfattarens egen. Piratpartiet i Tjeckiska republiken har använt denna metod för att uppnå både könsbaserad och geografisk spridning. I deras version, så skulle fem ledamöter av partistyrelsen väljas samtidigt, och reglerna föreskrev att det skulle vara minst 2 av varje kön i varje föreslagen uppsättning kandidater, samtidigt som alla tre landsdelar – Böhmen, Mähren, och Prag – skulle representeras med minst en kandidat. Partimedlemmar utanför valberedningen kunde nominera dessa uppsättningar kandidater, och en medlem som ville nominera någon kandidat var inte bunden av det faktum att en viss kandidat redan var uppskriven på en uppsättning. Schulze-metoden har för övrigt blivit standard för Piratpartier runt om i världen, och använts i val med tusentals väljare. Man kan därför peka på dessa val som bevis på att metoden inte är något nytt och oprövat, utan har visat att den fungerar vid ett större antal val.

Metoden att använda delvis överlappande kandidatuppsättningar när en uppsättning likadana poster skall tillsättas via val, och det samtidigt finns krav på att olika grupper skall få en viss minimirepresentation oavsett valresultat, löser en hel del matematiska problem som det skulle vara för långt att i detalj gå igenom. I bägge de andra tänkbara tillvägagångssätten – val där väljaren får i uppdrag att rangordna enskilda kandidater, och sekventiella val av dessa poster – stöter man lätt på det problemet att ett val gör att det blir omöjligt att upprätthålla de ovan omnämnda minimirepresentationerna utan att tvingas besätta de därefter valda posterna på ett sätt som bryter mot valresultaten för det valet. Genom att först se till att man har kompletta listor som inte bryter mot minimirepresentationerna, och endast välja bland sådana listor, så kommer man förbi ett problem som annars skulle ha varit mycket komplicerat.